

- [Facebook](#)
- [Twitter](#)
- [RSS Feed](#)

Søg på en bog	Search
---------------	--------

- [Anmeldelser »](#)
- [Artikler »](#)
- [Podcasts »](#)

Nyhedsbrev:

[Om LitteraturNu](#)
[Redaktion & Skribenter](#)
[Kontakt](#)

Synes godt om 136 personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Copyright 2015 · LitteraturNu · All Rights Reserved

»

Annoncer

**Køb ikke ny PC
- Prøv det her**

Computerproducenter
hader dette produkt.
Hvorfor købe en ny PC,
når du kan bruge den
her?

Af [Oskar Sjögren](#) | 2. marts 2020

En samtale om Penge på Lommen

I stedet for en regulær anmeldelse af Asta Olivia Nordenhofs nye roman, *Scandinavian Star del 1: Penge på Lommen*, har vi valgt at bringe den samtale, vi i redaktionen har haft om bogen. Vi fik snakket om dansk børne-tv, kapitalismekritik, frie og ufrie romankarakterer, "arbejderlitteratur", Trille og ikke mindst bogens specifikke sprog. Samtalen foregår mellem Johanne Holm og Oskar Sjögren, og det skal siges, at den indeholder masser af plotspoilers.

OS: Det sker sjældent, at jeg i løbet af en bog kommer til at stresses over, hvor få sider der er tilbage, hvor meget eller lidt, der kan nå at ske på dem. Men i *Penge på Lommen* sad jeg flere gange med en frygt for, om jeg ville kunne nå at knytte mig "ordentligt" til Maggie og Kurt, inden bogen var færdig. For jeg synes egentlig, at det er et af bogens grundlæggende problemer, at den har så travlt med at etablere dem som beholdere for menneskelig tragedie, at den ikke rigtig når at lade mig forbinde mig følelsesmæssigt til dem, før jeg bliver bedt om at føle med deres lidelse. Det er selvfølgelig et kriterium, det er værd at stille spørgsmålstejn ved: Har vi brug for at opleve karakterer i mere overskudsprægede situationer, for at kunne knytte os til

dem? Lige før skulle jeg til at skrive, at jeg havde brug for at opleve dem som mere frie aktører, inden de skulle i tjeneste hos bogens tragedie, men med det samme slog det mig, hvor forkælet det lod. Så jeg prøver at starte den her samtale med i stedet at spørge: Følte du, at du nåede at knytte dig til Maggie og Kurt? Og var der et eller flere specifikke punkter, hvor du mærkede, at her skete det, eller her mistede du forbindelsen til dem?

JH: Det korte svar er nej, jeg føler mig ikke knyttet til Maggie og Kurt, ej heller berørt af deres tragedie. Jeg ved heller ikke om det er meningen. Det kommer vel an på en forfatters poetik eller projekt. Der findes masser af eksempler på fortællinger med instrumentelle karakterer, hvor forfatteren vil noget andet. Peter Seeberg laver små historier der er herligt befriet for at føle med karaktererne; en blytækker på Ribe Domkirke skriver til den syge konge og foreslår ham at indtage en smule bly hver morgen, det skulle være så godt for helbredet. Men måske er problemet her, at jeg mærker at Nordenhof fra start af vil have jeg skal synes det er synd for Maggie. Jeg er forvirret over, hvad Nordenhofs projekt er. Men jeg kan bare mærke at hun helt klart har et projekt. Og det er måske det som føles ufrit. Mit største problem med bogen er at jeg ikke er investeret i historien og i karaktererne. Jeg føler især at forfatteren står på et punkt, højt hævet over sine karakterer, hun er klogere end dem. Det er ikke særligt sympatisk, synes jeg, denne måde at ville udstille og demaskere menneskehedens dårskab på.

OS: Men det var også dét, jeg mente med at min egen position virkede forkælet: At karaktererne, hvis vi tager dem alvorligt, jo netop er helt vanvittigt ufrie i livet. De har ikke et udgangspunkt der hedder muligheder og følelsesmæssigt overskud. Det synes jeg stiller Forfatteren i en svær position. På den ene side kan man beskyldte hende for at svælge i dårligdommen, på den anden kan man sige, at hun netop er tro over for den. Samtidig vil jeg gerne understrege, at jeg mange gange undervejs, på grund af Nordenhofs lydhørhed (hvis det er et ord) over for hvordan følelser vender sig og kommer til udtryk i mennesker, følte en enorm ømhed over for de to hovedpersoner. Hvordan deres respektive baggrunde smadrer deres mulighed for at kommunikere med og forstå hinanden. Og her vil jeg nok gerne udfordre tanken om, at forfatteren svæver højt over sine karakterer, for jeg synes at sproget og fortællerstemmen i bogen er to af de punkter, hvormed hun lykkes med at etablere en forbindelseslinje mellem læseren og Maggie og Kurt. Det snobber hverken nedad eller gør sig til. Det står i øjenhøjde med karaktererne og billederne – selvom de er produktet af en beundringsværdigt følsom opmærksomhed – skabes med de samme ord, som er romanens karakterer tilgængelige.

Da Nordenhofs digtsamling, *det nemme og det ensomme*, blev taget så godt imod for nogle år siden, snakkede man især om dens "smadrede sprog", eller det at skrive fra en smadret og overskudsløs position. Der er mange ting at snakke om i dét, men en effekt af den bogs sproglige bedrift, var i hvert fald, at den åbnede en plads i litteraturen til at skrive fra dér, hvor man kom, og hvor det ikke var redaktørens opgave at rydde op i stavfejl eller rette i kommaerne. Om redaktørerne på diverse forlag så har taget den idé til sig i forhold til forfattere, der ikke hedder Nordenhof, er jeg ikke overbevist om. Det er mit indtryk, at enkelte har. Andre anmeldere af *Penge på Lommen* har diskuteret den som socialrealistisk litteratur. Jeg bliver ved med at tænke på ordet "arbejderlitteratur". Og så kommer jeg til at spekulere på to ting: Om de to ord (socialrealisme og arbejderlitteratur) er utidssvarende i dag, og hvordan jeg selv, hvis mit eget liv lignede Kurt og Maggies mere, ville have det med at læse Nordenhofs bog.

JH: Jeg mærker en lille rødmen af skam på kvinderne over at jeg har været så forhippet på at fange Nordenhof i at forråde sine karakterer. Denne lydhørhed i sproget du taler om, den oplevede jeg i høj grad også. Og jeg blev også rørt af den. Men andre gange følte jeg den var kunstlet og urealistisk i forhold til karaktererne og det gav mig en ond mistanke om at Nordenhof ikke først og fremmest skriver for at berette om Maggie og Kurt, som hun ellers vil have mig, arme læser, til at tro, men at hun snarere rev en historie ned fra hylden slash hastigt opfandt den, for at have et rum at puste sine smukke sproglige glasblomster ud i, så meget desto smukkere og sælsomme de er, når de står blandt SuperBrugsens afblegede logo og andre artefakter i provinsens grimme forfald (jeg må godt sige det, jeg er selv derfra).

JH: Er arbejderlitteratur egentlig "litteratur til arbejderen" eller er det litteratur til eliten "fra arbejderens sted"? Nordenhof kunne godt være det sidste. Men nok ikke det første.

OS: Det var også det, jeg tænkte over. Jeg har det som om det sagtens kunne opfylde idéen om det første. Men hvis man skal have den diskussion, bliver man nok også nødt til at forpligte sig til et bud på, hvem "arbejderen" er i dag. For hvis der er en idé om arbejderen i dag, er den nok 1) hentet fra 70'erne (og så lige med en fladskærm lagt til) og 2) i lige så høj grad kulturel som økonomisk. Jeg skal ikke ud i en længere udredning af arbejderfiguren her, men lad os sige at det er et menneske med begrænset kapital inden for begge områder. Det jeg ville hen til at sige var egentlig bare, at jeg synes Nordenhof har skrevet en bog, som jeg godt tror, mennesker fra de knapt så privilegerede lag i samfundet kunne finde et helle i eller føle sig set af. For mig at se lykkes hun med noget af det samme som Trille gjorde i halvfjerdsene, som er at lave kunst der rummer en stor medmenneskelig følsomhed, er humoristisk på en måde, der aldrig bliver spydig eller plat, er politisk agitatorisk, og er umiddelbart forståelig af (stort set) alle.

JH: Men jeg synes Trille havde en varme, som Nordenhof ikke har.

OS: Det er jeg enig i. Men Nordenhofs skrift har jo heller ikke den lethed i humøret, der muliggør varmen. Det holder jeg ikke imod hende. Desuden tror jeg også det var lettere at være varm i 70'erne. Det var jo før nytraditionalismen vred sig som en spasme gennem familierne og fik alle til at flygte ind bag ligusteren. Uden Povl Kjølner og Hanne Willumsen gik det bare ikke. Efter 70'erne er det som om det hele blev delt op i ting der var til børn og ting der var til voksne. Så var det nul mere legestue på DR, ud med pandebåndspædagogerne og ind med Jeopardy, og man stoppede med bare at tage børnene med til alt hvad man ellers skulle. Og nu har børnene deres egne tv-kanaler og Youtube-reservat, og indholdet er mere og mere overgearet og sjæleløst. Også Onkel Reje. Sorry. Men ved du hvad? I 90'erne begyndte Povl Kjølner at turnere med sine gamle sange, og han spillede udsolgt hele vejen rundt. Og alle kunne sangene, der er videoer af det, voksne der sidder og synger med på Cykelsangen og Rokketand, fordi det var lyden af deres barndom, men også fordi sangene bare totalt holder. Nåmen det jeg ville frem til var bare at jeg synes Nordenhofs bog har sjæl på en måde, jeg under flere bøger at have. Jeg håber hun på et tidspunkt vil skrive bøger som også kan læses af (eller læses højt for) børn, det tror jeg hun ville være god til.

JH: Du nævnte for mig, at din mor havde læst Penge på Lommen og syntes den var god, men at der var en underlig stemning i den. Sådan havde jeg det også. Humøret i bogen er blå, som i gråblåt diset melankolsk eller håbløshedens triste mælkeblå. Handlingen er antihandling. Vi er mest på gården og hvis vi bevæger os, er det i langsomme panorama-kameraføjinger ud på stubmarkerne eller i zooms ind i personernes indre. Nordenhof beskriver grimheden og afsmagen på smuk vis. Det er fladt af nat bag vinduerne. Hun er alene i den dumme lysende firkant en stue er. Det er sikkert en pointe, at Maggie og Kurts livssituation forplanter sig ud i hele bogens humør. Men for mig er Penge på Lommen for solipsistisk, afstanden mellem mennesker er deprimerende stor. Til gengæld er jeg vild med den del der handler om Scandinavian Star.

Her taler fortælleren/forfatteren lige ud af posen. Det er altså stærkt synes jeg. Noget af det er som et wikipedia opslag om efterforskningen af branden, andet er om fortællers indignation. Jeg tror bare jeg synes det er stærkt hun siger noget og mener det. Vi er knap kommet os over 90'ernes ironiseren og kulturkritikkens relativisme, ingen af os kan åbne munden og sige noget, uden man straks selvrefleksivt, lukker den igen og tænker over om det nu var nuanceret nok. Nordenhof siger det bare. Det beundrer jeg altså. Det spiller bare på alle de revolutionære strenge i mit hjertes harpesystem. Jeg får også lyst til at banke i bordet og være radikal.

O: Jeg er fan af, hvordan en del af det kulturelle og økonomiske bagtæppe for romanen er denne her ekstremt tragikomiske Lykkehjulet-ideologi: En af de mænd, Maggie i sin ungdom er taget hjem med, fremviser begejstret sin støvsuger. Da Kurt og datteren Sofie sidder i stilhed oven på Maggies død, står tv'et i stuen og annoncerer at en anden mand netop har vundet en sølvglinsende bil.

JH: Jeg er vild med at du kalder det Lykkehjulet-ideologi. Nu jeg tænker over det, er det fuldstændigt sindssygt at Lykkehjulet overhovedet har eksisteret! Et helt program der handler om andres forbrug og foranlediger national lykkerus... *Uh hvad vælger hun, monstro! En ny vaskemaskine! Ej jeg havde da taget Oslo-cruiset.* Jeg har en ven, som skriver opgave om Jonas Eikas tekst *Albert* ud fra tesen at det er en vred tekst. Det er Nordenhofs bog jo også. I afsnittet om mordbranden på Scandinavian Star, er hun selvfølgelig helt eksplicit vred, der står ting som at "nogen betaler med livet for at systemet kan holdes kørende" og "døden er ikke en fejl. Den er en del af ordningen." Men vreden er også tilstede i resten af bogen. Det er en vred og afmægtig bog. Det er den eneste måde vores generation kan være politisk på, føler jeg. Vi er vrede, men handlingslammede og overvældede af hele dette system, lad os bare kalde det 'kapitalismen', i al dets magt og væld. Vi vil gerne være vrede på nogen, vores forældre måske. Vi vil gerne sige, jamen jeg har ikke bedt om alt dette her! Jeg kan være tilfreds med mindre! Men nu er det her jo, og vi bruger det og alt er filtret sammen. Det er svært at rette vreden noget sted hen. Det bliver jo spændende at se hvor Nordenhof går hen med sin vrede. I slutningen af bogen udpeger hun den mystiske hr. T fra København, som skurk: "Der er sgu hyggeligt i Nyborg men jeg vidste ikke I havde penge på lommen derovre." Nordenhof tager i *Penge på Lommen*, de svages parti. Gad vide om det er en helt Per Fly-agtig vision hun har, som i en kortlægning af alle samfundsgruppers medvirken til Kapitalismens Store Indviklede Gannøgle, eller måske ved hun det ikke endnu, måske læser hun hvad vi skriver i dette sekund og kan lade sig påvirke...

OS: Jeg synes måske også det er værd at knytte en kommentar til, hvor lidt branden på Scandinavian Star faktisk fylder i bogen, udover selvfølgelig det kapitel, der forklarer hændelsen. Det, at Kurt starter egen forretning, det, at han skal ud og investere de penge, han pludselig har, det får vi meget lidt at vide om, hvordan påvirker hans og Maggies liv. Det undrede jeg mig over, når nu det er denne roman, der ligesom slår tonen an i og med at være den første af syv. Mens jeg læste bogen, sad jeg og ventede på at det skulle træde i forgrunden, hvilken rolle det havde, og lige pludselig var der ti sider tilbage, og så på allersidste, eller er det næstsidste side, valser denne her 90erskurk, som taget ud af et afsnit af TAXA, ind fra højre med et smiskende ulvesmil og har allerede fingrene nede i Kurts lommer. Så lukkede jeg bogen og sad og ønskede at Nordenhof bare havde skrevet en bog om Kurt og Maggie og uden Scandinavian Star. Jeg læser det, som at vi skal forstå hændelsen og dens økonomiske implikationer (læs: kapitalismen) som noget, der netop opererer under overfladen og gennemsyrrer det daglige liv. Men hvorfor så lade romanen navngive efter skibet? Betydningen af skibsbranden og dens investeringsspekulative

forspil kunne fint bare have stået (hængt?) som bagtæppe uden at skulle placeres i titelpositionens spotlys.

JH: Du har ret i at bogen ikke er en nydelig naturalistisk illusion. Man kan se hvor den er svejset sammen. Men kapitalismekritikken er til stede også i bogens resterende dele, omend den kun ganske få steder stikker sit øretæveindbydende ansigt ud i det åbne. Her er ét sted, der ramte mig rent og hårdt, som et slag på munden (Det er om Maggie, der som ung levede fra hånden til munden, det vil sige hun har sex med tilfældige mænd for at få husly og mad.): “Der findes ingen arbejdsgiver der kan bruge hende til noget. Hvis hun skal bruges, og sådan er loven, vil hun gerne bilde sig ind, at hun selv bestemmer hvordan.”

- Forfatter: Asta Olivia Nordenhof
- Titel: Scandinavian Star del 1: Penge på Lommen
- Sider: 170
- Pris: 199,95
- Forlag: Basilisk
- ISBN: 9788793077713

Nyeste anmeldelser i kategorierne [Roman](#).

- [Gennem mandens øjne – Liv Nimand Duvå ROSENREGLER](#) · 18-12-2019
- [Virkeligheden, udvidet – Kristín Eiríksdóttir ELIN, DIVERSE](#) · 21-11-2019
- [Solmodne forfatterskolefigurer](#) · 19-11-2019
- [Noveller til tiden før jorden \(måske\) går under – Lauren Groff FLORIDA](#) · 30-10-2019
- [Apokalypsens stille indtog – László Krasznahorkai SATANTANGO](#) · 17-10-2019

Læs også